

Rapport

Rapport over een klacht over Bureau Jeugdzorg Stadsregio Rotterdam.

Datum: 29 augustus 2012

Rapportnummer: 2012/135

Klacht

Verzoeker klaagt over de wijze waarop Bureau Jeugdzorg Stadsregio Rotterdam bij de uitvoering van de ondertoezichtstelling van zijn dochter vanaf september 2010, na het aantreden van een andere gezinsvoogd, met hem is omgegaan. Verzoeker is van mening dat Bureau Jeugdzorg zich vanaf dat moment onvoldoende heeft ingezet om de contacten tussen hem en de moeder van zijn kind te verbeteren en zich partijdig en vooringenomen naar hem toe heeft opgesteld, met als gevolg dat hij en zijn dochter ernstig zijn beperkt in contact met elkaar. Dit acht verzoeker niet in het belang van zijn dochter, omdat zij recht heeft op een goede omgang met haar beide ouders.

Verzoeker is door dit alles het vertrouwen in het Bureau Jeugdzorg kwijtgeraakt.

Feiten

1. Verzoeker en de moeder van hun kind verbraken begin 2008 hun relatie. Het kind was toen bijna drie jaar oud. Verzoeker heeft geen ouderlijk gezag. Hij heeft het kind wel erkend. Vanaf augustus 2008 procedeerde verzoeker ter verkrijging van het gezag en een omgangsregeling. De moeder van het kind verweerde zich daartegen, want zij zag geen enkele mogelijkheid tot gezamenlijk gezag of omgang tussen vader en kind. Op 14 januari 2009 stelde de rechtbank een voorlopige omgangsregeling vast. Deze omgangsregeling werd in mei 2009 door de moeder van het kind stopgezet. Op 20 januari 2010 verzocht de rechtbank de Raad voor de Kinderbescherming om een onderzoek in te stellen naar de mogelijkheden tot gezamenlijk gezag en omgang. Het kind woonde op dat moment bij haar moeder en haar nieuwe partner. Verzoeker woonde inmiddels ook samen met een nieuwe partner.

2. De Raad voor de Kinderbescherming adviseerde de rechter op 29 april 2010 om een omgangsregeling tussen verzoeker en zijn kind vast te stellen van één weekend per veertien dagen en één woensdagmiddag per veertien dagen, en de helft van alle vakanties. Voorts adviseerde de Raad om het kind voor een jaar onder toezicht te stellen. Een gezinsvoogd zou de omgang tussen verzoeker en het kind kunnen begeleiden en vervolgens samen met de ouders kunnen kijken in hoeverre een regelmatige en structurele omgangsregeling van invloed zou zijn op het gedrag van het kind. Na verloop van tijd zou dan duidelijk worden wat er van het probleemgedrag van het kind zou zijn overgebleven en welke hulpverlening daarvoor zou kunnen worden ingezet. Een gezinsvoogd zou alle opvoeders kunnen aanspreken op hun verantwoordelijkheden ten aanzien van het kind en kunnen toezien op het nakomen van de gemaakte afspraken. Na een jaar zou de omgang kunnen worden geëvalueerd en zou het verzoek van verzoeker tot gezamenlijk gezag kunnen worden bekeken.

Voorts achtte de Raad mediation tussen de ouders geïndiceerd. Hoewel de ouders elkaar diep wantrouwden, zag de Raad toch mogelijkheden, omdat beide ouders het beste voor hun kind wilden en zich uiterst betrokken toonden. De Raad geloofde dat een mediator in staat zou zijn om de ouders te motiveren het verleden los te laten en hun blikken te richten op hun kind en de toekomst.

3. De rechter stelde het kind bij beschikking van 14 juni 2010 voor een jaar onder toezicht van Bureau Jeugdzorg Stadsregio Rotterdam, omdat het ernstig in zijn ontwikkeling werd bedreigd.

Bij beschikking van 28 juni 2010 stelde de rechter een omgangsregeling vast van vanaf 2 juli 2010 een weekend per veertien dagen en vanaf 25 augustus 2010 een woensdag per veertien dagen erbij plus de helft van de vakanties. De rechter hield de behandeling van het gezag aan tot 1 juni 2011 en gaf partijen de overweging om in de tussentijd stappen te ondernemen om met hulp op constructieve wijze met elkaar te leren communiceren over het kind. Daarbij verzocht hij de raadslieden van beide partijen om de rechtbank een week daarvóór te informeren over het verloop van de onderlinge communicatie.

4. Vanuit Bureau Jeugdzorg Stadregio Rotterdam werd gezinsvoogd H. aan het kind van verzoeker toegewezen. Gezinsvoogd H. was een medewerker van het zogenoemde voordeurteam, een team van gezinsvoogden dat was vrijgemaakt om direct zaken te kunnen oppakken. Gezinsvoogd H. zette een gezinscoach in en sprak beide ouders erop aan om aan de omgangsregeling mee te werken. Voorts vond de gezinsvoogd het noodzakelijk dat een persoonlijkheidsonderzoek zou worden afgenomen, om meer inzicht te krijgen in de problematiek van het kind.

Tijdens de ondertoezichtstelling concludeerde gezinsvoogd H. dat moeder niet meewerkte, waardoor zij geen goed zicht op het kind kreeg. De gezinsvoogd deelde beide ouders hierop mee dat een verzoek tot uithuisplaatsing de consequentie zou kunnen zijn van de opstelling van moeder.

5. In september 2010 werd de zaak overgedragen aan gezinsvoogd B. van een regulier team van Bureau Jeugdzorg Stadsregio Rotterdam. In overleg met zijn team besloot B. echter niet de lijn van de eerdere gezinsvoogd voort te zetten. Hij achtte een uithuisplaatsing niet in het belang van het kind en vond daarom dat dit niet als dwangmiddel mocht worden gebruikt om de omgang tot stand te brengen. Ook zag hij af van een persoonlijkheidsonderzoek.

Vanaf dat moment ontstonden er problemen tussen verzoeker en het Bureau Jeugdzorg.

6. In januari 2011 kwam Bureau Jeugdzorg tot de conclusie dat mediation tussen verzoeker en de moeder kansloos was. Voorts was Bureau Jeugdzorg van mening dat onbegeleide omgang met vader zeer belastend was voor het kind, onder meer omdat het

kind aan de gezinscoach had meegedeeld dat zij zich door haar vader onder druk gezet voelde. Bureau Jeugdzorg verzocht de rechter daarom op 28 januari 2011 om de omgangsregeling te beperken tot een omgang van één uur in de drie weken onder strikte begeleiding van de gezinsvoogd op het Bureau Jeugdzorg. Bij beschikking van 8 februari 2011 wees de rechter het verzoek van Bureau Jeugdzorg toe. Hij overwoog hierbij onder meer als volgt:

"Naar het oordeel van de kinderrechter is voldoende aannemelijk te achten dat (het kind; N.o.) zwaar te lijden heeft onder de gevolgen van de strijd tussen haar ouders en de druk die zij ervaart. Weliswaar vertoonde (het kind; N.o.) ook al voor de omgangsregeling probleemgedrag, maar sinds de omgangsregeling van start is gegaan, is de druk die (het kind; N.o.) ervaart, sterk toegenomen. Op grond van hetgeen de gezinscoach tegenover de stichting heeft verklaard, is voldoende aannemelijk te achten dat de invloed die de vader op (het kind; N.o.) uitoefent, daarbij een factor van betekenis is, die mede moet worden gezien in de ruimere context van meergemelde strijd tussen de ouders. Daarbij gaat het niet om, zoals de vader lijkt te willen impliceren, een aanname van de gezinscoach op basis van wat door hem is aangeduid als 'drie gesprekjes', maar om wat (het kind; N.o.) de gezinscoach in vertrouwen heeft verteld over wat haar dwars zit en wat de rol is van vader daarin, welke verklaring van (het kind; N.o.) niet is weersproken. De kinderrechter heeft geen reden om te twijfelen aan de goede bedoelingen van de vader ten opzichte van (het kind; N.o.), maar dat neemt niet weg dat de vader kennelijk onvoldoende oog heeft gehad voor de belangen van (het kind; N.o.) door, bewust of onbewust, druk op haar uit te oefenen door haar te betrekken bij zijn strijd met de moeder. Hoe begrijpelijk de wens van de vader om een rol te spelen in het leven van (het kind; N.o.) ook is, om dit doel te bereiken, zal de vader een stapje terug moeten doen."

7. Verzoeker was het niet eens met deze beperking van de omgangsregeling en besloot hierop om de evaluatiegesprekken met Bureau Jeugdzorg over de omgang met het kind niet meer bij te wonen. Verzoeker had namelijk geen vertrouwen meer in de gezinsvoogd en wenste niet meer met hem om de tafel te zitten. Hij verzocht de rechter vervolgens om de omgangsregeling weer uit te breiden en hem het ouderlijk gezag te geven. De moeder van het kind daarentegen verzocht de rechter om de omgang geheel stop te zetten. Op een zitting op 27 september 2011 werden beide verzoeken gezamenlijk behandeld.

8. Op 18 oktober 2011 besloot de rechter dat de beperkte omgang van één uur per drie weken diende te worden voortgezet, onder de voorwaarde dat verzoeker constructief ging meewerken aan de evaluatiegesprekken. Hij hield de behandeling van de zaak ten aanzien van de definitieve omgang aan tot nadere rapportage van Bureau Jeugdzorg en wees het verzoek om gezamenlijk ouderlijk gezag af.

Vanaf dat moment nam verzoeker weer deel aan de evaluatiegesprekken, maar bleef zeer ontevreden over de handelwijze van gezinsvoogd B.

Visie verzoeker

1. Verzoeker is van mening dat gezinsvoogd B. zich onvoldoende had ingespannen om de omgang te laten plaatsvinden doordat hij partij koos voor het standpunt van de moeder en daarbij de rechterlijk vastgestelde omgang uit het oog verloor. Er hadden zich meerdere incidenten voorgedaan, die naar zijn mening hadden kunnen worden voorkomen. Het enige argument wat de gezinsvoogd naar voren bracht, was dat er vooral geen strijd onderling tussen de ouders moest ontstaan. Uit onderzoeksrapporten van diverse instanties kwam volgens verzoeker echter een duidelijk beeld naar voren van het weigerachtige gedrag van moeder. De eerdere gezinsvoogd H. van het voordeurteam sprak beide partijen dan ook aan op hun verantwoordelijkheid en verplichtte moeder om mee te doen aan mediation, wat zij niet wilde. Deze gezinsvoogd liet zich niet leiden door de opstelling van moeder dat omgang met vader negatief was voor het kind en probeerde beide partijen samen te brengen. Omdat moeder echter bleef tegenwerken, wilde gezinsvoogd H. een uithuisplaatsingsprocedure starten, om op die wijze de omgang tot stand te brengen en meer zicht te krijgen op het kind.

2. Gezinsvoogd B. besloot vervolgens dat al deze onderzoeksrapporten niet relevant waren en dat hij alles op zijn eigen manier wilde doen. B. wilde daarbij de strijd met moeder niet aan, terwijl dat in de ogen van de eerste gezinsvoogd juist gerechtvaardigd was. Een tweede keusbeleid werd leidend en het wangedrag van moeder van weleer werd gedoogd.

Als verzoeker hem iets vroeg, zoals het vastleggen van de omgang of om het verkrijgen van persoonlijke documenten van het kind voor een vakantie of voor medische redenen tijdens de omgang, kreeg hij constant als antwoord dat de gezinsvoogd niet werkte met deadlines of dat hij geen strijd hierover wilde met moeder. Moeder was namelijk bang dat verzoeker misbruik van deze documenten zou maken. In plaats van te denken aan de veiligheid van het kind, ondersteunde de gezinsvoogd dit soort argumenten van moeder en stelde aan het verstrekken ervan aan verzoeker weer extra voorwaarden.

3. Voorts zag de gezinsvoogd vooral de partner van moeder als aanspreekpunt. Volgens verzoeker behoorden de ouders van het kind te worden aangesproken. Dat zijn degenen die gezamenlijk behoren te beslissen over het wel en wee van hun kind en niet iemand die tweeënhalf jaar samenwoont met de moeder. Dat de partner betrokken was geraakt bij de opvoeding was volgens verzoeker begrijpelijk, maar dat wilde niet zeggen dat hij mocht beslissen over cruciale dingen. Overigens was deze persoon nu juist degene, die opzettelijk de omgang en behandeling van het kind had gefrustreerd.

4. Verder was verzoeker van mening dat zijn bezorgdheid en klachten nooit serieus werden genomen, terwijl de beschuldigingen van moeder altijd klakkeloos voor waar

werden aangezien. Ook mocht het kind na de begeleide bezoeken geen cadeautjes van verzoeker mee naar huis nemen, omdat moeder en haar partner dit niet wilden. Zelfs een van hem gekregen armbandje mocht zij niet dragen. Indien de gezinsvoogd zich meer terughoudend had opgesteld en beide partijen op dezelfde wijze had aangesproken op nakoming van de rechterlijke uitspraak, zou moeder niet het gevoel hebben gekregen dat zij werd ondersteund in haar weigerachtige opstelling ten aanzien van de omgang en mediation en hadden de contacten tussen haar en verzoeker al veel beter kunnen zijn.

Maar in plaats van zich in te zetten om de reguliere omgang te faciliteren waardoor zijn kind meer rust zou krijgen, besloot gezinsvoogd B. om de omgang ernstig te beperken. Hierdoor raakte zijn kind hem nog meer kwijt, waardoor het nog meer beschadigd zou raken. Verzoeker voelde zich door gezinsvoogd B. behandeld als een crimineel die vervolgens aan de zijlijn werd gezet. Omdat moeder het eenhoofdig gezag had en Bureau Jeugdzorg vooral de relatie tussen Jeugdzorg en moeder niet op het spel wilde zetten, werd in deze zaak besloten om de niet-gezaghebbende vader op te offeren. Gezinsvoogd B. wijzigde het beleid namelijk in die zin dat hij de relatie met moeder belangrijker achtte dan het recht op omgang met vader. Volgens verzoeker werd hierdoor onnodig veel schade en leed veroorzaakt bij zijn kind en zijn gezin. Hij staat nu verder van de moeder van zijn kind af dan ooit daarvoor.

5. Verzoeker wilde daarom niks meer te maken hebben met dit jeugdzorgteam. Hij voelde zich belazerd en achtergesteld. Zijn kind wilde altijd graag naar hem toe, maar nu bleek het in een paar gesprekjes opeens gezegd te hebben zich door verzoeker onder druk gezet te voelen. Verzoeker had het idee dat Bureau Jeugdzorg dit gebruikte om het probleem dat in een patstelling verkeerde, op te lossen. Dit, zonder dat er ooit een persoonlijkheidsonderzoek bij zijn kind was afgenomen.

Uit het Raadsonderzoek was niet gebleken van een grond op basis waarvan hem de omgang met zijn kind zou moeten worden ontzegd. Zijn kind had al gedragsproblemen voordat er überhaupt een vaste omgangsregeling was. Dit was geen nieuw gegeven. De problemen tussen hem en de moeder bestonden voornamelijk uit de zeggenschap over en de betrokkenheid bij de opvoeding. De oplossing daarvoor kon niet worden gezocht in beperking van de omgang, maar in het stimuleren van communicatie door de inzet van mediation. Daarnaast was volgens verzoeker professionele hulp nodig bij de opvoeding van het kind. De gezinsvoogd had daarop moeten inzetten en zich niet moeten inlaten met de verhalen van moeder en haar partner over de negatieve invloed van omgang van zijn kind met hem.

Visie gezinsvoogd H.

1. Tijdens het onderzoek van de Nationale ombudsman werd gezinsvoogd H. van het zogenoemde voordeurteam gehoord. Zij verklaarde onder meer als volgt:

"Tijdens het eerste huisbezoek bij moeder en haar partner bleek direct dat er veel weerstand was om met Bureau Jeugdzorg samen te werken. Zij vonden dat het niet aan hen lag dat het kind onder toezicht was gesteld en gaven alle schuld aan vader. Ik heb veel moeten investeren om het contact tussen ons enigszins te verbeteren.

Bij vader verliep het eerste huisbezoek goed. Vader wilde graag meewerken met Bureau Jeugdzorg om goed contact te behouden met zijn kind en een redelijk contact met moeder op te kunnen bouwen om in het belang van hun kind te kunnen overleggen. Ook het contact met de partner van vader was goed.

De gesprekken met moeder en haar partner verliepen vervolgens zeer heftig en emotioneel. Moeder wilde in eerste instantie wel meewerken aan bemiddeling, maar haar partner hield dit tegen. Er zit veel oud zeer tussen moeder/haar partner en verzoeker. De partner van moeder was zeer boos op verzoeker en was van mening dat hij hun gezin kapotmaakte. Al snel was daarom duidelijk dat een bemiddeling erg moeilijk zou worden.

In overleg met mijn basisteam, heb ik het kind vervolgens aangemeld bij het RIAGG voor hulpverlening en is besloten om een gezinscoach in te zetten.

De gezinscoach kreeg de opdracht om alsnog te bekijken of door bemiddeling overleg mogelijk was tussen vader en moeder en om de thuissituatie voor het kind meer te structureren. Ook diende de opvoedsituatie bij moeder en vader meer op elkaar te worden afgestemd. Ook na inzet van de gezinscoach wilde moeder nergens aan meewerken. Met haar kon ik nog wel redelijk communiceren, maar een gesprek met haar partner was vrijwel niet mogelijk. Als ik contact met moeder wilde, moest ik eerst haar partner bellen en vertellen waarom ik belde. Hij besloot dan of ik vervolgens moeder aan de lijn kreeg. Van moeder zelf had ik geen telefoonnummer.

Als u mij vraagt wat ik hiervan vind, kan ik u zeggen dat dit niet mijn insteek is, maar dat ik niet anders kon om nog enigszins contact met moeder te hebben.

Intussen zat het kind tussen twee vuren, en ging het steeds slechter met haar. Ook de gezinscoach kwam tot deze conclusie. Er werd veel druk op haar uitgeoefend, doordat bij moeder erg negatief over vader werd gesproken. Verder had moeder aangegeven moeite te hebben met de opvoeding. Ook bij vader werd druk uitgeoefend. Ik kan mij bijvoorbeeld nog herinneren dat vader het kind zelf naar moeder liet bellen om te vragen of zij een nachtje langer bij vader mocht blijven.

Op 1 september 2010 heb ik een gesprek met moeder en partner gehad. De gezinscoach was hierbij aanwezig. Ook de gezinscoach was van mening dat het kind klem zat. En ook zij had moeilijk contact met moeder en partner.

Nu moeder en partner niet wilden meewerken aan bemiddeling en het met het kind steeds slechter ging, heb ik in dit gesprek voorgesteld om een persoonlijkheidsonderzoek te laten verrichten. Met dit onderzoek kon duidelijkheid worden verkregen hoe het in cognitief, emotioneel en sociaal opzicht met het kind ging en meer inzicht worden verkregen in haar opvoedsituatie. Hierdoor zou kunnen worden bekeken wat uiteindelijk de beste plek was voor het kind. Dit was voor moeder en haar partner een zeer zwaar gesprek, zeker omdat ik had gezegd dat ik wilde uitzoeken wat de beste plek was voor het kind, maar uiteindelijk is het goed afgerond. Moeder en partner vonden het toch een prettig gesprek en gaven aan mee te werken aan het persoonlijkheidsonderzoek.

Op 7 september 2010 belde de partner van moeder echter met kritische vragen over het onderzoek en met de vraag hoe ik eigenlijk wist dat het niet goed ging met het kind. We hebben toen een afspraak gemaakt voor 22 september 2010 om verder te praten. Dit werd een zeer vervelend gesprek, waarin veel kritiek was op het laten uitvoeren van het persoonlijkheidsonderzoek. Het kwam erop neer dat ze eigenlijk niet wilden meewerken. Ik heb toen gezegd dat als niet wordt meegewerkt aan een persoonlijkheidsonderzoek, de kans groot was dat het kind dan uit huis zou worden geplaatst. Een gezinsvoogd moet goed zicht kunnen hebben op de situatie van het kind. Als dit door het niet meewerken van de ouders niet lukt, is het soms nodig om het kind ergens anders te plaatsen, waar wel goed zicht op het kind kan worden verkregen. Ook de gezinscoach was het hiermee eens en vond dit in het belang van het kind.

De uithuisplaatsing is dus geen dwangmiddel geweest om het onderzoek af te dwingen, maar een mededeling over het gevolg van de weigering om mee te werken. Toen dit echter aan moeder en partner werd voorgelegd, zijn zij boos uit het gesprek weggelopen. Daarna heb ik geen contact meer met hen gehad.

Inmiddels waren er drie maanden verstreken en moest ik de zaak overdragen aan een vaste gezinsvoogd. Dit heeft plaatsgevonden door een 'warme' overdracht. Ik heb gezinsvoogd B. persoonlijk op de hoogte gebracht van de situatie en van het door mij ingezette beleid.

Als u mij vraagt hoe de zaak verder is verlopen, kan ik u zeggen dat ik hierna heb gehoord dat het beleid is gewijzigd en er geen persoonlijkheidsonderzoek heeft plaatsgevonden. Ik moet u eerlijk zeggen dat dit mij heeft verbaasd en dat ik het erg jammer vind dat het eerdere beleid is gewijzigd. Ik denk dat een persoonlijkheidsonderzoek veel duidelijk had gemaakt, wat de situatie van het kind ten goede was gekomen.

Als u mij vraagt of er ooit overleg met mij is geweest over de wijziging van het door mij ingezette beleid, kan ik u zeggen dat dit niet is gebeurd. Ik heb de zaak overgedragen aan gezinsvoogd B. Hierna ben ik niet meer over deze zaak benaderd door B. of zijn team. Wel weet ik nog dat toen onze gedragsdeskundige ervan op de hoogte raakte dat ons beleid was gewijzigd, zij nog contact heeft opgenomen met de gedragsdeskundige van het team

van gezinsvoogd B. Ik weet niet wat er toen besproken is."

2. In het door gezinsvoogd H. opgestelde plan van aanpak van 27 september 2010 is onder meer aangegeven dat in het leven van het kind de twee voorafgaande jaren veel was veranderd: ouders uit elkaar, moeder had nieuwe partner, vader had nieuwe partner, haar broertje was geboren, er was een onregelmatige bezoekenregeling en het kind was naar de basisschool gegaan. Er was sprake geweest van een onrustige en onstabiele omgang met vader en de bezoekenregeling met vader was meerdere keren stopgezet en hervat. Hierdoor was de beschikbaarheid van vader onduidelijk voor het kind. Voorts was er sprake van twee verschillende opvoedsituaties, waardoor de structuur en grenzen onduidelijk waren voor het kind. Het kind wilde contact met vader, maar moeder en haar partner stonden daar niet achter. Moeder wilde vanuit haar eigen weerstand vader zoveel mogelijk uitsluiten. Vader zou daarentegen het kind belasten met verhalen over moeder en haar partner. Het kind was hierdoor in een enorm loyaliteitsconflict terechtgekomen, waarin zij beide ouders tevreden probeerde te stellen. Om die reden wilde gezinsvoogd H. een persoonlijkheidsonderzoek aanvragen, om zo inzicht te krijgen in beide opvoedsituaties, hoe het met het kind ging en hoe de ontwikkeling verliep.

Visie gezinsvoogd B. en andere betrokken medewerkers

1. Tijdens het onderzoek van de Nationale ombudsman werden ook de huidige gezinsvoogd B. en overige medewerkers van het Bureau Jeugdzorg gehoord. Gezinsvoogd B. verklaarde onder meer als volgt:

"Tijdens de kennismakingsgesprekken met respectievelijk vader/partner en moeder/stiefvader heb ik te kennen gegeven dat ik de stellingname van het voordeurteam dat als er geen persoonlijkheidsonderzoek zou plaatsvinden het kind uit huis geplaatst zou worden, los liet. Uithuisplaatsing is een zeer ingrijpende maatregel die alleen ingezet moet worden als dit in belang is van het kind. Op dat moment kon deze conclusie (nog) niet getrokken worden.

De situatie werd in het basisteam besproken en er werd besloten om qua beleid terug te keren naar wat in het raadsrapport hierover was aangegeven en het eerdere beleid vanuit het voordeurteam. Dit hield in:

Inzetten op oplossen van de strijd door mediation.

Inzetten op beperken strijd door vastleggen van een lange termijn planning bezoekenregeling. En door overige punten waar strijd over is, zoals ID Kaart en

zorgverzekeringpas, niet op scherp te zetten. Dit om mediation zijn werk te laten doen en een kans van slagen te geven.

Inzet van gezinscoach in beide gezinnen met als doel: om de opvoeding in beide gezinnen op elkaar af te stemmen. Moeder en vader opvoedondersteuning te bieden. Zicht te krijgen op de opvoedsituatie bij moeder en vader. Het omgaan met leeftijdgenootjes van het kind te verbeteren. En om gesprekjes met het kind aan te gaan om van haar te horen hoe zij de situatie beleeft.

Er wordt afgezien van een persoonlijkheidsonderzoek. Allereerst wordt afstand genomen van de stelling dat als er niet meegewerkt wordt aan het onderzoek dat het kind dan uit huis geplaatst zal worden. Uithuisplaatsing is een zeer ingrijpende maatregel die alleen ingezet moet worden als dit in belang is van het kind. Hoewel beide partijen intussen hadden aangegeven aan een persoonlijkheidsonderzoek mee te werken werd hiervoor niet gekozen. Beide partijen zien het persoonlijkheidsonderzoek als een mogelijkheid dat de ander er negatief uitkomt. Met andere woorden, een persoonlijkheidsonderzoek is hiermee een volgende stap in de strijd. Terwijl de inzet er juist op gericht was om de strijd op te lossen door mediation.

Het voorgaande was hoogstwaarschijnlijk de reden waarom verzoeker spreekt van een beleidswijziging in de hulpverlening. In zekere zin is dit ook zo, omdat het beleid van het voordeurteam is gewijzigd: er ging geen persoonlijkheidsonderzoek plaatsvinden en er werd niet gedreigd met een uithuisplaatsing van het kind indien door moeder niet meegewerkt zou worden. Ik heb deze bijstelling van het beleid met verzoeker besproken. Hij had begrip voor de stellingname dat een uithuisplaatsing een traumatische gebeurtenis is die alleen ingezet moet worden als dit in belang is van het kind. Hij zag als oplossing in deze situatie het met duidelijke drang bij moeder inzetten op mediation, zorgen voor een stabiele omgangsregeling met verzoeker, aanpakken van de niet goede opvoedsituatie bij moeder/stiefvader en niet langer negatief spreken van moeder/stiefvader over verzoeker. Verzoeker had er moeite mee dat deze aanpassing van het beleid allemaal meer tijd in beslag nam. Hij was tevreden over het ingezette beleid van het voordeurteam om in te steken op een persoonlijkheidsonderzoek waardoor meer duidelijk zou worden wat er schortte aan de situatie bij moeder/stiefvader. En als hier niet aan meegewerkt zou worden, er doorgepakt zou worden door zijn kind uit huis te plaatsen.

Ondanks dat verzoeker aangeeft mediation te willen, heb ik de indruk dat wat hem betreft een stap in de gewenste richting is dat het kind uit huis geplaatst wordt. Dit door zowel indirect (vragen om ingrijpen op dat moment vanwege de zorgelijkheid van de situatie met betrekking tot moeder/stiefvader) als direct te verwoorden dat hij dit als een geschikte oplossing ziet. Vanuit de rapportage van de gezinscoach blijkt dat verzoeker ook heeft aangegeven dat hij moeder wil laten ontheffen. Verzoeker geeft hierdoor een niet eenduidig signaal af met betrekking tot de wens van zijn kant om tot mediation te komen.

Vanaf het moment dat ik gezinsvoogd was, heb ik contact gelegd met beide ouders en partners en ben ik mij blijven inzetten om tot mediation te komen. Vanuit moeders kant was dit moeilijk, omdat zij hier geen vertrouwen in had. Zij was bang dat verzoeker ook na mediation de strijd niet zou neerleggen, waardoor het geen enkel nut zou hebben. Toch heb ik haar ervan kunnen overtuigen dat dit uiteindelijk de beste oplossing zou zijn en ben ik actief op zoek gegaan naar een ervaren mediator. Vervolgens zegde verzoeker in november 2010 het vertrouwen in mij op. Toen de moeder en haar partner dit hoorden, zagen zij een mediationgesprek helemaal niet meer zitten.

Als u mij vraagt waarom in de tussenevaluatie van de gezinscoach van 2 december 2010 is opgenomen dat het inderdaad waar is dat moeder geen vertrouwen had in de mediation, maar dat dit een gegronde reden had die werd gedeeld door de gezinsvoogd en de gezinscoach, kan ik u zeggen dat hiermee werd bedoeld op de wens van verzoeker dat het kind uit huis zou worden geplaatst. Verzoeker heeft dit meerdere keren uitgesproken, wat erg dwingend bij moeder is overgekomen. Ik snap daarom dat moeder geen vertrouwen meer in mediation had. In reactie op uw opmerking dat moeder daarentegen meerdere keren heeft gezegd geen omgang tussen verzoeker en het kind te willen, kan ik u bevestigen dat moeder meerdere keren heeft aangegeven dat ze als mogelijke oplossing van de situatie ziet dat er geen omgang meer is. Wat betreft uw opmerking dat moeder vóór de ondertoezichtstelling de omgang zelfs meerdere keren heeft gestaakt, kan ik u zeggen dat ik hiervan heb kennisgenomen, maar me niet verder heb verdiept in hetgeen er is voorgevallen voorafgaand aan de ondertoezichtstelling. Wel kan ik u meedelen dat ook de wens van moeder niet zal worden uitgevoerd, omdat dit niet in het belang van het kind wordt gezien. Contact met haar vader is belangrijk voor haar.

Verder heb ik getracht om de door de rechter uitgesproken omgangsregeling voor langere tijd schriftelijk vast te leggen om zo rust, regelmaat en duidelijkheid te creëren en het kind uit de strijd te halen. Verzoeker liet vervolgens weten het niet met de door mij opgezette planning eens te zijn.

Ook is er onenigheid geweest over een Halloweenoptocht, wat voor veel opschudding zorgde, en waren er problemen over de zorgverzekeringsspas en de identiteitskaart van het kind. Een probleem hierbij vormde de grote druk die vader op deze wensen en hiermee op de omgangssituatie van het kind zette. Enkele voorbeelden hiervan zijn het met deadlines regelen van de mediation bij moeder, het binnen een deadline regelen van zorgverzekeringsspas en identiteitskaart en per direct regelen van de situatie in huis bij moeder thuis. Ook het voeren van de rechtszaken over de financiële afhandeling van de scheiding was niet los te zien van de druk en strijd rondom de omgangssituatie van het kind. In deze situatie van veel strijd en druk is het lastig werken als gezinsvoogd en het neemt veel tijd in beslag zonder dat dit leidt tot wezenlijke verbetering van de situatie voor het kind. Het stellen van deadlines, onder druk zetten van moeder/stiefvader door de hulpverlening wordt door hen herkend als druk die vader op de situatie zet om op zijn voorwaarden tot oplossingen te komen. Hierdoor staan zij er niet voor open en nemen een

afhoudende houding aan. De afhoudende houding roept vervolgens bij vader weer de reactie op om dingen meer op scherp te zetten daar er nog steeds onvoldoende gebeurt. Hiermee wordt het oplossen van de strijd, dan wel het zoveel mogelijk verminderen van de strijd rond het kind, alleen maar moeilijker. Om deze reden was het mijn insteek om te werken aan een lange termijnplanning voor de bezoekenregeling, zonder daarbij de overige punten op scherp te zetten. Hiermee kom ik als het ware in de positie dat ik, wat druk betreft, voor de poort lig bij moeder/stiefvader. Dit om mediation zijn werk te laten doen en het een kans van slagen te geven. De overige punten zouden dan in het mediationtraject kunnen worden meegenomen.

In antwoord op de vraag of ik veel communiceer met de partner van moeder over het kind, kan ik u zeggen dat dit zo is. De partner speelt een belangrijke rol in de opvoeding van het kind en is daarom als belanghebbende een aanspreekpunt voor Bureau Jeugdzorg. Zou moeder een meer stevige persoonlijkheid zijn geweest, zou deze wijze van contact niet zijn ontstaan. Moeder kan niet op tegen de stevige druk van verzoeker.

Als u mij vraagt welke hulpverlening vanaf de ondertoezichtstelling is opgestart, kan ik u zeggen dat vanaf eind juli 2010 een gezinscoach in beide gezinnen aan de slag is gegaan. In eerste instantie is verder geen concrete hulpverlening voor het kind opgestart, daar het een voorwaarde voor GGZ-hulpverlening is dat de beschadigende situatie is beëindigd. In dit geval betekent dit dat er geen strijd meer is rondom het kind. Bureau Jeugdzorg had de afstemming tussen de gezinnen uitbesteed aan de gezinscoach. Bureau Jeugdzorg schept namelijk de kaders waarbinnen de zorg wordt uitbesteed aan de hulpverlening. Als gezinsvoogd ben ik nagenoeg niet toegekomen aan begeleiding van de omgang op concreet niveau, omdat vrijwel al mijn tijd en energie in beslag werden genomen door de druk die er was rondom het oplossen van onenigheid over de omgangsregeling en onenigheid over de wijze waarop tot een oplossing van de beschadigde situatie rondom het kind moest worden gekomen.

Na de contacten met vader en het gesprek met moeder/stiefvader op 4 januari 2011 trok Bureau Jeugdzorg op 5 januari de conclusie dat de vertrouwensbasis voor een mediationtraject totaal ontbrak. Vader zette de zaken onder druk, zette zaken scherp en zond signalen uit dat hij er voor ging om het kind weg te krijgen uit het gezin van moeder. Dit maakte dat moeder/stiefvader geen vertrouwen meer had in de mogelijkheid van mediation. De conclusie was daardoor dat mediation niet meer haalbaar was. Hiernaast was het duidelijk dat het steeds slechter ging met het kind. Bureau Jeugdzorg concludeerde op grond hiervan dat de huidige situatie met het kind niet langer kon worden voortgezet.

In december 2010 liet de stiefvader in een telefoongesprek aan mij weten dat het kind, in tegenstelling tot eerder, met de gezinscoach wilde praten over haar situatie. De gezinscoach had vervolgens drie gesprekje met het kind. Het kind gaf aan dat zij zich door vader onder druk gezet voelde. Ze vertelde dat haar vader op haar insprak dat ze

moest zeggen dat haar stiefvader haar sloeg. Ook mocht ze het van vader niet fijn vinden bij moeder/stiefvader. Het kind vond dit heel moeilijk daar zij stiefvader juist heel aardig vond. Het kind vertelde dat vader alleen zo op haar insprak als de partner van vader er niet bij was. Het kind vertelde dat vader haar telkens onder druk zette en wilde uithoren over de situatie bij moeder/stiefvader. Dit alles maakte het kind boos, angstig, onzeker, verdrietig, op haar hoede en in de war.

Als u mij vraagt of je een eerlijke verklaring kunt verwachten van een kind van vijf jaar oud, kan ik u zeggen dat je dit niet kunt en moet willen interpreteren als de waarheid. Wel is het zorgelijk dat ze dit vertelt. En je moet wat het kind vertelde in de context zien. Het kind had in een gesprek in verband met het onderzoek door de Raad voor de Kinderbescherming eerder aangegeven dat zij verward raakte van de dingen die haar vader tegen haar zei over moeder en stiefvader. De Raad vroeg in dit verband erop toe te zien dat het kind niet door vader onder druk werd gezet. Er waren ook andere signalen van druk vanuit vader op het kind, bijvoorbeeld de melding van de gezinscoach dat vader het kind onder druk zette door te stellen dat de gezinscoach een goede vriendin van hem was aan wie zij alles kon vertellen, waarna die het aan hem zou vertellen, en door het verzinnen van een vriendje via wie verzoeker informatie vroeg over de situatie bij moeder/stiefvader. Dit leidde tot de conclusie dat de huidige omgangssituatie met druk en strijd niet goed was voor het kind en dat hierin verandering gebracht moest worden. Er waren toen drie opties: plaatsing in neutraal pleeggezin, omgang met vader stoppen of omgang zo min mogelijk belastend maken. Voor de laatste optie hebben we uiteindelijk gekozen.

Vervolgens had ik, tezamen met mijn teamleider, op 25 januari 2011 een gesprek met verzoeker en zijn vriendin over de zorgelijke situatie van het kind. In dit gesprek werd voorts door ons verteld dat er geen basis meer was voor een mediation-traject. Wij hebben in dit gesprek de conclusie getrokken dat er iets moest veranderen en dat dit zeer ingrijpend zou zijn. Vervolgens hebben we verzoeker verteld dat de eindrapportage van de gezinscoach op 27 januari 2011 beschikbaar zou zijn. Wij hebben de afspraak met verzoeker en zijn partner gemaakt om dit rapport nog diezelfde middag te bespreken en dan te kijken welke beslissing er moest worden genomen.

Tijdens het gesprek op 27 januari 2011 is de eindevaluatie van de gezinscoach, met daarin een weergave van de gesprekjes met het kind, aan verzoeker en zijn vriendin voorgelegd. Daarna hebben wij verzoeker meegedeeld dat de rechter nog die dag zou worden verzocht om de omgang met verzoeker om te zetten in een begeleide omgang van één uur per drie weken. Dit, om rust voor het kind te creëren. Als deze rust zou ontstaan, zou ook met de individuele hulpverlening in de vorm van speltherapie kunnen worden gestart. Op 8 februari 2011 heeft de rechter toestemming gegeven om de omgang te wijzigen in een begeleide omgang van één keer per drie weken.

Als u mij vraagt of deze beslissing is genomen vanwege het gedrag van verzoeker, kan ik u zeggen dat het niet gaat om de vraag wie hier de schuld heeft, maar om de vraag hoe er

ervoor te zorgen dat het kind zo min mogelijk belast wordt met de heftige strijd die er is. Er is sprake van een 'circulair' proces waarbij een actie van de een, weer een reactie van de ander oproept die weer de volgende actie van de ander oproept enzovoort. Een ieder heeft hierin dus zijn aandeel. Moeder heeft er een aandeel in dat de mediation (geen vertrouwen, afwachtend) niet van de grond komt. De opstelling van vader (dwingend en niet eenduidig in zijn signaal om tot mediation te komen) heeft er zeker aan bijgedragen dat het is gelopen zoals het is.

De indruk is dat het kind wat meer ontspannen, minder gestrest is na wijziging van de omgangsregeling, zowel thuis als op school. Het kind blijft hiernaast een meisje dat behoefte heeft aan duidelijkheid en voorspelbaarheid en moeite heeft met veranderingen."

2. Teamleider P. van het team waarin gezinsvoogd B. werkzaam is, liet onder meer het volgende weten:

"Als u ons vraagt of wij op 25 januari 2011 al op de hoogte waren van de eindevaluatie van de gezinscoach en al voornemens waren om de omgangsregeling te laten wijzigen, kan ik u zeggen dat dit inderdaad zo was. Wij wilden ons voornemen echter pas aan verzoeker meedelen toen ons verzoek aan de rechter klaar was. Wij wilden namelijk voorkomen dat verzoeker na het lezen van de eindevaluatie van de gezinsvoogd, met daarin de gesprekjes met het kind, nog een ongeleide omgang zou hebben. Dit, om te voorkomen dat verzoeker het kind hierop zou aanspreken. Achteraf is dit niet zo netjes geweest naar verzoeker toe, en heb ik hiervoor mijn excuses aan verzoeker aangeboden."

3. Gedragsdeskundige K. van het Bureau Jeugdzorg verklaarde onder meer het volgende:

"In antwoord op uw vraag of een verklaring van een vijfjarig kind betrouwbaar is, kan ik u in het algemeen zeggen dat bij verklaringen van een kind van die leeftijd kan worden afgevraagd of deze als zodanig zijn bedoeld. Het kan ook zijn verklaard vanwege een gevoel van loyaliteit aan een van de ouders. Zo'n jong kind vertelt bij vader wat hij wil horen en bij moeder net zo. Over deze zaak kan ik u zeggen dat er bij dit kind een sterk loyaliteitsconflict aanwezig was."

4. Ten slotte liet juriste S. van het Bureau Jeugdzorg nog onder meer het volgende weten:

"De laatste rechtszitting (27 september 2011; N.o.) was tekenend voor het gedrag van verzoeker. Volgens verzoeker ligt alles aan de ander en niet aan hem. Dit keer praatte de rechter hem klem. Het leek toen of verzoeker enig gevoel van zelfreflectie kreeg, maar hij blijft maar strijden vanuit zijn eigen belang. Moeder werkt nu mee met de gezinscoach, maar verzoeker blijft zichzelf erbuiten plaatsen en heeft constant kritiek."

Standpunt bestuur Bureau Jeugdzorg

Het bestuur van Bureau Jeugdzorg Stadsregio Rotterdam achtte de klacht niet gegrond. Het bestuur was van mening dat in zaken als deze het dilemma steeds is de afweging tussen het belang van het kind te midden van de strijd tussen de ex-partners. Dat dit tot een beleving van partijdigheid kan leiden is een ervaring die in veel zaken van omgangsmaatregelen aan de orde is. Daarnaast werden de beslissingen in deze zaak steeds getoetst door de kinderrechter. Om die reden kon niet worden gesteld dat Bureau Jeugdzorg uit rancune naar verzoeker handelde.

Voor het overige verwees het bestuur naar het verslag van het gesprek tussen medewerkers van de Nationale ombudsman en gezinsvoogd B. en overige betrokken medewerkers van het Bureau Jeugdzorg van 1 november 2011 (zie hiervóór, onder Visie gezinsvoogd B. en overige medewerkers).

Verdere ontwikkelingen tijdens het onderzoek

In januari 2012 staakte moeder haar medewerking aan de begeleide omgang tussen verzoeker en het kind en diende bij de rechter een verzoek in om de omgang tussen verzoeker en zijn kind definitief stop te zetten. Na intern overleg over de situatie zag Bureau Jeugdzorg geen andere oplossing meer dan om de rechter te verzoeken om de omgang te staken. Op 27 april 2012 besloot de rechter tot stopzetting van de omgang met verzoeker voor onbepaalde tijd.

Oordeel Nationale ombudsman

1. Het vereiste van professionaliteit houdt in dat de overheid er voor zorgt dat haar medewerkers volgens hun professionele normen werken. De burger mag van hen bijzondere deskundigheid verwachten. Dit geldt eveneens ten aanzien van een instantie die overheidstaken verricht, zoals een Bureau Jeugdzorg, en impliceert dat van de gezinsvoogden van het Bureau Jeugdzorg tijdens de ondertoezichtstelling een actieve en betrokken werkhouding wordt verlangd waarbij het belang van het kind voorop staat. Het belang van het kind vergt echter ook dat de gezinsvoogden zich inspannen om tot een goede werkrelatie met de ouders te komen. In dat kader mag van hen worden verwacht dat zij ouders met respect, onpartijdig en zonder vooroordelen tegemoet treden.

Dit geldt temeer bij ondertoezichtstellingen in complexe (echt)scheidingssituaties, waar gezinsvoogden te maken kunnen krijgen met weigerachtige en dwingende ouders die,

veelal in strijd met elkaar, niet met elkaar willen samenwerken en/of de omgang van het kind met de andere ouder belemmeren. Bij deze ondertoezichtstellingen is voorts van belang dat het Bureau Jeugdzorg beide, in beginsel biologische, ouders stimuleert om hun eigen verantwoordelijkheden te nemen ten aanzien van de strijd en van het effect hiervan op het kind. Hierbij dienen ouders te worden aangesproken op het (rechterlijke) uitgangspunt dat het kind in beginsel recht heeft op omgang met beide ouders.

Het Handboek Deltamethode Gezinsvoogdij is een handleiding voor gezinsvoogden bij de uitvoering van de ondertoezichtstelling. Ook de werkwijze voor het beschermen van kinderen bij complexe echtscheidingssituaties en de valkuilen daarbij komen hierin aan de orde (zie Achtergrond). De Nationale ombudsman kijkt bij het beoordelen van de professionaliteit van de medewerkers van het Bureau Jeugdzorg met name naar deze Deltamethode.

2. Het beleid van gezinsvoogd B. en zijn team heeft uiteindelijk geleid tot een verzoek aan de rechter om de omgangsregeling te beperken. Het oordeel daarover is aan de rechter voorbehouden.

De Nationale ombudsman beoordeelt of Bureau Jeugdzorg zich in de aanloop naar dit verzoek op onpartijdige wijze heeft ingespannen om beide ouders op hun verantwoordelijkheid ten aanzien van de omgangsregeling aan te spreken en erop toe te zien dat gemaakte afspraken in dit verband werden nagekomen. Dit raakt immers ook de kern van de klacht, namelijk dat Bureau Jeugdzorg zich partijdig en vooringenomen naar verzoeker heeft opgesteld. Verzoeker is van mening dat de contacten tussen hem en de moeder hierdoor juist zijn verslechterd in plaats van verbeterd.

3. De Nationale ombudsman acht voor een oordeel over de onpartijdigheid van Bureau Jeugdzorg de eerste contacten tussen gezinsvoogd B. en verzoeker van groot belang. Hoewel B. heeft gesteld dat hij de beleidswijziging ten aanzien van de uithuisplaatsing en het persoonlijkheidsonderzoek met verzoeker heeft besproken, heeft de Nationale ombudsman tijdens het onderzoek sterk de indruk gekregen dat deze bespreking heeft plaatsgevonden nadat het als voldongen feit aan verzoeker was voorgelegd, waarbij B., zoals hij zelf heeft gezegd, geen aandacht heeft besteed aan hetgeen er voorafgaand aan de ondertoezichtstelling is voorgevallen. De Nationale ombudsman is van oordeel dat juist deze aanpak het risico met zich mee brengt dat in de Handleiding Deltamethode is beschreven onder valkuil E: ingezogen raken in het conflict tussen de strijdende ouders. De wijziging in het beleid kwam grotendeels overeen met hetgeen de moeder wilde. En verzoeker kon de gezinsvoogd niet interesseren voor hetgeen in het verleden had plaatsgevonden en voor hem reden was voor grote zorg. Daarmee verliest de gezinsvoogd al op voorhand het vertrouwen dat hij onpartijdig is. In dit geval uitte zich dat in de opstelling van verzoeker die zich hierdoor niet als vader erkend heeft gevoeld en zich zeer kritisch is gaan opstellen naar Bureau Jeugdzorg toe. De rechter had immers bepaald dat er reguliere omgang moest komen, ongeacht hoe moeder hierover dacht. En de vorige

gezinsvoogd H. had immers vastgesteld dat moeder diende mee te werken aan de uitvoering van de omgang en dat een persoonlijkheidsonderzoek noodzakelijk was om duidelijkheid te krijgen over het welzijn van het kind.

4. Deze start van de contacten tussen verzoeker en Bureau Jeugdzorg heeft het verdere verloop en de benodigde samenwerking tussen hen negatief beïnvloed. De gezinsvoogd moest een samenwerkingsrelatie aangaan met een vader die zo verbolgen was over de stappen die deze gezinsvoogd had gezet, dat hij, al dan niet terecht, niet goed in staat meer was om de bemoeienissen van Bureau Jeugdzorg nog op positieve wijze te bezien. Verzoeker voelde zich aan de kant gezet en op partijdige wijze behandeld.

De frustraties van verzoeker en de druk die hij vervolgens bij gezinsvoogd B. probeerde op te voeren om het mediation-traject in te gaan, werden door B. echter niet in het kader van verlies van vertrouwen in zijn onpartijdigheid gezien, maar al snel afgedaan als dubieus en dwingend, omdat verzoeker volgens hem hiermee probeerde aan te sturen op een uithuisplaatsing in plaats van tot oplossingen te komen. Dit beeld van de gezinsvoogd ten aanzien van de intenties van verzoeker is naar het oordeel van de Nationale ombudsman eenzijdig. Gezinsvoogd B. en zijn team hebben zich enkel negatief uitgelaten over verzoeker, die ervan werd beticht dat zijn motieven onzuiver waren vanwege zijn aansturen op uithuisplaatsing; een maatregel die nota bene eerst door Bureau Jeugdzorg zelf is voorgesteld. Overigens gaat deze beschuldiging feitelijk niet op, omdat gezinsvoogd B. immers zelf heeft verklaard dat verzoeker er begrip voor had dat een uithuisplaatsing een traumatische gebeurtenis was, die alleen moest worden ingezet in het belang van het kind. Verzoeker zag de uithuisplaatsing pas als optie, als moeder helemaal niet wilde meewerken aan de omgang. In eerste instantie heeft hij aangedrongen op (forensische) mediation om zo met de moeder van het kind tot duidelijke afspraken te komen over de wijze waarop de omgangregeling kon worden uitgevoerd.

Ook werd door gezinsvoogd B. meegegaan in de angst van moeder en haar partner dat verzoeker persoonlijke documenten voor oneigenlijke doeleinden zou gebruiken, door aan verzoeker extra voorwaarden te stellen. Door moeder op die wijze tegen verzoeker in bescherming te nemen, heeft B. in ieder geval de indruk gewekt meer met moeder te sympathiseren en haar verhaal aannemelijk te achten. Dit is niet juist en bovendien in strijd met de werkwijze in het Handboek Deltamethode Gezinsvoogdij.

5. Vervolgens werd ook het verzoek van Bureau Jeugdzorg aan de rechter om de omgang drastisch te beperken als feit aan verzoeker voorgelegd. Hoewel Bureau Jeugdzorg verzoeker de indruk gaf dat het Bureau Jeugdzorg zich naar aanleiding van de gesprekken met het kind en zijn reactie hierop ging beraden over de volgende stap, stond de beslissing tot het doen van een verzoek aan de rechter tot inperking van de omgang, al vast. Verzoeker heeft daarbij niet de mogelijkheid gekregen om zijn kant van het verhaal te vertellen, noch vond Bureau Jeugdzorg het blijkbaar nodig om verzoeker eerst (eventueel door middel van een aanwijzing) aan te spreken op zijn verantwoordelijkheden en hem te

adviseren in een goede omgang met zijn kind in onbegeleide setting. Verzoeker werd hiermee geheel buiten spel gezet. Dit is niet juist geweest.

De keuze van gezinsvoogd B. om bijna alleen maar met de partner van moeder te communiceren past ook niet zonder meer binnen de professionele normen als verwoord in de Handleiding Deltamethode. Een gezinsvoogd dient zich namelijk in eerste instantie tot de biologische ouders te richten die verantwoordelijk zijn voor het kind. Als blijkt dat een nieuwe partner ook een belangrijke rol speelt in de opvoeding en kan helpen de ontwikkelingsuitkomsten dichterbij te brengen, kan ook deze bij de hulpverlening worden betrokken, maar niet in plaats van de biologische ouder. Dit is ook zo vastgelegd in het Handboek Deltamethode Gezinsvoogdij.

6. De Nationale ombudsman is van oordeel dat Bureau Jeugdzorg onvoldoende kritisch is geweest ten aanzien van zijn eigen rol in de strijd tussen de ouders. Door de vader slechts te bestempelen als dwingend en onzuiver in zijn motieven, heeft Bureau Jeugdzorg zijn onpartijdigheid niet weten te behouden. Bureau Jeugdzorg had zich terughoudender dienen op te stellen en beide ouders meer evenredig moeten aanspreken op hun verantwoordelijkheden. Door dit niet te doen, kan worden vastgesteld dat de gezinsvoogd in meerdere valkuilen is gelopen die, ook gezien hun eigen professionele normen in het Handboek Deltamethode Gezinsvoogdij, bij het handelen bij complexe echtscheidingssituaties hadden dienen te worden voorkomen.

Of door een andere handelwijze van de gezinsvoogd de contacten tussen verzoeker en de moeder van hun kind beter waren verlopen, is achteraf moeilijk te bepalen, maar de bemoeienissen van Bureau Jeugdzorg zouden hierdoor voor verzoeker in ieder geval meer aanvaardbaar zijn geweest.

Bureau Jeugdzorg heeft gehandeld in strijd met het vereiste van professionaliteit.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van Bureau Jeugdzorg Stadsregio Rotterdam is gegrond wegens schending van het vereiste van professionaliteit.

Onderzoek

Op 11 augustus 2011 ontving de Nationale ombudsman een klacht van verzoeker over een gedraging van Bureau Jeugdzorg Stadsregio Rotterdam. Naar deze gedraging, die werd aangemerkt als een gedraging van het bestuur van Stichting Bureau Jeugdzorg Stadsregio Rotterdam, werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd het bestuur van de Stichting verzocht om op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben. Voorts werden twee gezinsvoogden gehoord.

Hierna kreeg verzoeker de gelegenheid om hierop te reageren.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen. De reactie van verzoeker gaf geen aanleiding het verslag aan te vullen. De reacties van het bestuur van Stichting Bureau Jeugdzorg en van gezinsvoogd H. gaven aanleiding om het verslag op een enkel punt te wijzigen.

Informatieoverzicht

1. Verzoekschrift van verzoeker van 8 augustus 2011 met bijlagen.
2. Informatie van Bureau Jeugdzorg, verkregen op 1 november 2011.
3. Verklaring van gezinsvoogd B. en andere medewerkers van 1 november 2011.
4. Verklaring van gezinsvoogd H. van 8 november 2011.
5. Informatie van gezinsvoogd H., verkregen op 10 november 2011.
6. Informatie van verzoeker van 28 november 2011.
7. Informatie van Bureau Jeugdzorg van 26 januari 2012.
8. Standpunt van het bestuur van Bureau Jeugdzorg van 30 januari 2012.
9. Reactie verzoeker van 21 februari 2012.
10. Informatie van verzoeker van 15 maart, 17 en 22 mei en 8 juni 2012.

Achtergrond

Handboek Deltamethode Gezinsvoogdij, methode voor de uitvoering van de ondertoezichtstelling van minderjarigen, versie 3, december 2009, pagina 151 e.v.

"14 Beschermen van kinderen bij complexe echtscheidingssituaties

(...)

De gezinsvoogd dient zich vanuit zijn opdracht vooral te richten op de biologische ouders die verantwoordelijk zijn voor het kind. De zorgpunten en de sterke punten, de ontwikkelingsbedreigingen en de gewenste ontwikkelingsuitkomsten worden met de ouders besproken en de actieagenda wordt met hen opgesteld. Mocht blijken dat de stiefouder een belangrijke rol speelt en kan helpen de gewenste ontwikkelingsuitkomsten dichterbij te brengen, dan wordt hij ook betrokken.

(...)

14.5 Valkuilen

Valkuil A: conflicten willen oplossen of willen bemiddelen tussen ouders

In het werken met gescheiden ouders, is de kans aanwezig dat de gezinsvoogd veel tijd en energie besteedt aan het op een lijn krijgen van de ouders. Langdurig tussen ouders bemiddelen of conflicten tussen ouders willen oplossen is een valkuil, met als gevolg dat niet het kind maar de ouders centraal komen te staan. Kinderen hebben ten behoeve van hun ontwikkeling grenzen en duidelijkheid nodig. Dit vraagt van de gezinsvoogd dat hij grenzen stelt en beslissingen neemt en in zijn rol als gezinsvoogd blijft.

Do's:

- Kind positioneren, dat grenzen en duidelijkheid nodig heeft
- Indiceer mediation als dat nodig is
- Stimuleer ouders eigen verantwoordelijkheid te nemen (focus op eigen actieagenda)

Don'ts:

- Mediator of hulpverlener zijn van ouders
- Onevenredig veel tijd besteden aan het aanhoren van problemen van de ouders
- Tempo opvoeren

Valkuil B: Niet meer over het kind praten, maar over de problemen van de ouders

Ouders die problematisch communiceren met elkaar zijn geneigd hun omgeving – dus ook de gezinsvoogd – te betrekken in hun strijd. Het gevaar is dan dat er niet of te weinig over het kind gepraat wordt. Daarbij komt dat het in echtscheidingszaken heel lastig is om te achterhalen hoe het daadwerkelijk met het kind gaat. De ontwikkeling van het kind staat niet meer centraal maar de eigen problemen of de focus wordt gelegd op wat de andere ouder 'fout' doet.

Do's:

- Hanteer in gesprek met kind en ouders en netwerk en het vierstappenmodel. Wat betekent de situatie voor de ontwikkeling van het kind, wat willen we ervoor in de plaats zien en wat spreken we daar over af?
- Onderzoek en bespreek gedragsverandering van het kind, leg nadruk op de rol en taak ouder ten aanzien van het kind.

Don'ts:

- Ingaan op de onderlinge strijd ouders, roddels aanhoren, meestrijden, uit willen zoeken wie gelijk heeft (waarheidsvinding) of wie met het conflict begonnen is (interpunctieproblematiek).

Valkuil C: Meegaan in rigoureuze beslissingen van de ouder

Ouders in echtscheidingszaken hebben de neiging om eenzijdig beslissingen te nemen zoals het niet toestaan van een omgangsregeling omdat het naar hun idee niet goed met hun kind gaat. De gezinsvoogd kan geneigd zijn met deze beslissing van de ouder mee te gaan omdat de ouder als verklaring voor de beslissing de zorgen over het kind gebruikt.

(...)

Do's:

- Onderzoek wat de gevolgen van de beslissing zijn voor het kind, bespreek dit met ouder, let op veiligheid van het kind, stuur bij waar nodig om stap 3 dichtbij te brengen.

Don'ts:

- Ter wille van de samenwerking meegaan in eenzijdige beslissingen.
- Meegaan in beslissingen van ouder die het kind inzet om een beslissing te rechtvaardigen.

(...)

Valkuil E: Sympathiseren met één van de ouders

In het werken met echtscheidingszaken raakt de gezinsvoogd makkelijk ingezogen. Een voorkeur voor een van de ouders wordt ontwikkeld wanneer de ene ouder sympathiek en geloofwaardig overkomt en de andere ouder niet of nauwelijks. Meestal gebeurt dit met de ouder die het meest een beroep op de gezinsvoogd doet. Het is heel begrijpelijk dat de ouder een luisterend oor nodig heeft of wil klagen over het wangedrag van de andere

ouder. Zo kan de gezinsvoogd ongemerkt te veel sympathiseren of solidariseren, waardoor de neutraliteit uit het oog wordt verloren. Dit kan ook gebeuren met een ouder die overtuigd, beslist of intimiderend overkomt.

Do's:

- Beide ouders blijven betrekken, positioneren door spelregels/werkwijze uit te leggen (over contactopname, kind centraal en rol en taak van ouder). Duidelijk structureren.

- Don'ts:

- Partij kiezen voor ouder, andere ouder veroordelen.

- Ruimte geven om over andere ouder te klagen vanuit begrip voor die ouder.

Valkuil F: regelzaken blijven compenseren

Ook kan het voorkomen dat er enorm veel tijd gaat zitten in het regelen van een weekendbezoek, een verjaardag of een uurtje extra begeleide omgang. Ouders zullen het in veel gevallen oneens zijn met elkaar en willen zaken als bijvoorbeeld een omgangsregeling op een verschillende wijze invullen. Het risico is aanwezig dat de gezinsvoogd zich voor allerlei zaken voor het karretje laat spannen.

(...)

Do's:

- Ouders aanspreken op hun eigen verantwoordelijkheid, eventueel aanbieden het te willen regelen met als doel dat ze het zelfstandig gaan regelen. Duidelijk in traject en tijdpad uitzetten in actieagenda.

Don'ts:

- Regelzaken compenseren/overnemen zonder doel of perspectief op overname door ouders."